

Tussentijdse informatie vanuit het spoor van het milieueffectrapport (MER)

(bijlage 4 bij Statenbrief concept Ontwerp Omgevingsvisie en -omgevingsverordening provincie Utrecht, d.d. 17 december 2019; kenmerk 82010C6B)

Inleiding

Parallel aan het opstellen van de concept Ontwerpen Omgevingsvisie en -verordening zijn de werkzaamheden voor het milieueffectrapport (MER) gestart. Het betreft vooral werkzaamheden ter ondersteuning van het opstellen van het concept Ontwerp Omgevingsvisie en de voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van het opstellen van het milieueffectrapport, inclusief een Passende Beoordeling voor de effecten op N2000. Het milieueffectrapport moet gereed zijn bij de ter inzage legging van de ontwerp Omgevingsvisie – en verordening en is beoogd in april 2020.

Ter ondersteuning van de gesprekken met onze partners en Provinciale Staten over het concept Ontwerp Omgevingsvisie zijn enkele eerste overzichten gemaakt die later in het definitieve planMER nader worden uitgewerkt.

Doel en status van deze bijlage

Deze bijlage bevat tussentijdse informatie vanuit het spoor van het MER en heeft geen formele status, en is zeker nog geen (concept) planMER. De komende maanden wordt hier verder aangewerkt en zal leiden tot een definitieve planMER die samen met het ontwerp Omgevingsvisie- en verordening terinzage gaat. Deze bijlage bevat tussentijdse, voorlopige overzichten met de volgende onderdelen:

- a. Eerste aanzet Leefomgevingsfoto's (referentiesituaties)
- b. Overzicht van gewijzigd beleid
- c. Daarnaast is een doorkijk gegeven naar de uitwerking van het definitieve planMER en Passende Beoordeling.

a. Eerste aanzet Leefomgevingsfoto's (referentiesituaties)

De Leefomgevingsfoto's geven voor de hoofdthema's uit de Omgevingsvisie een weergave van de:

- De toestand van de huidige situatie van de leefomgeving (nul-situatie)
- De toestand van de leefomgeving bij het voorzetten van het huidige beleid tot 2030 (autonome ontwikkeling)

Samen zijn dit de "referentiesituaties". In het MER wordt zichtbaar wat het gevolg is van het gewijzigde beleid op de referentiesituatie (positief, negatief of gelijk). De leefomgeving bevat een breed scala van aspecten. Zowel de klassieke milieu thema's zoals lucht en geluid maar ook thema's als landbouw, wonen en sociale inclusiviteit zijn meegenomen. Dit sluit aan bij het brede beoordelingskader zoals aangekondigd in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en het Koersdocument.

Tabel 1 is een eerste opzet gemaakt van de Leefomgevingsfoto's. De toestand van de thema's zijn weergegeven in een cirkel -de Omgevingswijzer- en zijn gescoord: slecht, redelijk en goed. Hiervoor is een eerste verkenning uitgevoerd, die in het planMER verder wordt uitgewerkt en onderbouwd. Ter informatie is ook in de tabel per thema aangegeven of er nieuw beleid in het concept Ontwerp Omgevingsvisie is opgenomen.

b. Overzicht van gewijzigd beleid

Tabel 2 bevat een overzicht van gewijzigd beleid ten opzichte van het beleid in de huidige strategische plannen, te weten:

- Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (herijking 2016), inclusief actualisaties;
- Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021;
- Mobiliteitsplan 2015-2028;
- Natuurvisie 2017.

Dit overzicht geeft inzicht wat op hoofdlijnen gewijzigd is aan beleid ten opzichte van de huidige strategische plannen. In het overzicht is aangegeven welke beleidswijzigingen in het concept Ontwerp zijn opgenomen en of Provinciale Staten eerder een beleidswijziging ten opzichte van de strategische plannen hebben vastgesteld. Het overzicht heeft betrekking op de meer substantiële beleidswijzigingen. Kleine wijzigingen op basis van

bijvoorbeeld gewijzigde wetgeving zijn niet meegenomen in het overzicht. Het MER richt zich op de effecten van nieuw beleid, maar geeft ook aan wat de relatie is met het huidige beleid.

c. Vervolgaanpak planMER en Passende Beoordeling

De basis voor het planMER is de [Notitie Reikwijdte en Detailniveau](#) en de bijbehorende [Nota van Beantwoording](#), die is opgesteld naar aanleiding van de terinzagelegging. De NRD was gebaseerd op de inhoud van het Koersdocument, het richtinggevend document om te komen tot een Omgevingsvisie. Wijzigingen in de inhoud van het concept Ontwerp kunnen van invloed zijn op de definitieve aanpak van het planMER en Passende Beoordeling. Het planMER en Passende Beoordeling moeten uiteindelijk passen bij het abstractieniveau van de visie.

Wijzigingen in concept Ontwerp (t.o.v. Koersdocument) die van invloed zijn op aanpak planMER

Het Koersdocument is in samenspraak met partners uitgewerkt in een concept Ontwerp. Op een aantal punten heeft dit gevolgen voor de aanpak van het planMER ten opzichte van de NRD en de bijbehorende Nota van beantwoording. Het gaat vooral om de volgende punten:

- Meer sturen via randvoorwaarden in plaats van locaties aanwijzen, zoals woonlocaties en locaties voor wind en zonne energie.
- Nadere uitwerking van opgaven in programma's en niet in de visie. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld perspectief bodemdaling, wonen & werken en klimaatadaptatie.

Dit betekent dat het planMER **meer strategisch van aard zal zijn** en zal zich meer richten op kansen en bedreigingen tussen opgaven. De inhoud van het planMER blijft gelijk en is op hoofdlijnen:

- a. Wat is de toestand van de thema's, nu en bij autonome ontwikkeling? (Leefomgevingsfoto's)
- b. Wat is het effect van het nieuwe beleid op de verschillende leefomgevingsthema's?
- c. Mate waarin nieuw beleid bijdraagt aan doelen
- d. Synergie en conflicten tussen verschillende beleidsuitspraken en daarmee kansen en aandachtspunten
- e. Resultaten van de Passende beoordeling N2000

Daarnaast zullen een aantal concrete beleidsuitspraken uit het concept Ontwerp een diepere MER analyse vergen zoals uitbreiding van drinkwaterwinlocaties en de verstedelijkingsrichting voor de A12 zone.

Overzicht van mogelijke synergie en strijdigheden beleid

In het concept Ontwerp Omgevingsvisie zijn voor de verschillende beleidsvelden ambities opgenomen. Deze ambities moeten elkaar bij voorkeur versterken. Het kan echter ook zijn dat de ambities met elkaar conflicteren. Om dit inzichtelijk te maken zijn op basis van het concept Ontwerp de ambities op hoofdlijnen onderling met elkaar vergeleken. Dit is gedaan door te beoordelen of de verschillende ambities tegenstrijdig met elkaar (kunnen) zijn of dat ze elkaar (kunnen) versterken. In **tabel 3** is met blauw (-) aangegeven of iets mogelijk tegenstrijdig is, indien de kleur licht blauw (+) is dan kan er juist sprake zijn van synergie. Een neutrale beoordeling geeft aan dat er in principe geen (sterke) interactie is. De tabel bevat een eerste screening en wordt verder uitgewerkt in het planMER. **Dit overzicht is vooral bedoeld om meer inzicht te geven in de systematiek die in het MER wordt gevolgd.** In de uitwerking worden ook voorwaarden benoemd waarmee mogelijkheden tegenstrijdigheden worden opgeheven.

Beoordelingskader

Op basis van de ambities uit het concept Ontwerp is een beoordelingskader in **tabel 4** opgesteld die ook een nadere uitwerking is van het globale beoordelingskader in de NRD. Het gaat om een breed beoordelingskader waarin ook sociale en economische aspecten zijn meegenomen. Met behulp van het beoordelingskader worden de gevolgen van nieuwe beleid in het planMER beschreven. Het kan hierbij gaan om het effect (bijvoorbeeld meer geluid), maar ook de mate waarin ambities met het nieuwe beleid worden behaald. Dit beoordelingskader is de leidraad voor de verdere beoordeling van de gevolgen van het nieuwe beleid. Mogelijk kunnen inzichten en/of wijzigingen t.o.v. concept Ontwerp leiden tot de aanpassing van het beoordelingskader of de uitwerking daarvan. In de verdere uitwerking worden de specifieke beoordelingscriteria nader uitgewerkt en afgestemd. Het beoordelingskader is op hoofdlijnen afgestemd met het beoordelingskader van het MIRT programma U Ned. Door verschil in detailniveau zal de beoordeling van de Omgevingsvisie een abstracter en meer kwalitatief karakter hebben

Inzet interactieve digitale tool Tygron

Om een beeld te krijgen van de impact van beleid maken we gebruik met de Tygron – tool. In deze digitale tool kunnen in een realistische 3D omgeving ontwikkelingen realtime worden ingetekend en meteen worden doorgerekend op milieueffecten. We richten ons op de effecten van het compact bouwen in een stedelijke omgeving op gezondheid, milieu en klimaatbestendigheid en wat we hier van kunnen leren. Met Tygron kunnen we verkennen welke (in in welke mate) omgevingsaspecten en maatregelen van belang zijn voor een klimaatbestendige en gezonde stad. Samen met kennis uit de literatuur en praktijkervaringen kunnen we deze kennis gebruiken voor de uitwerking van de visie in bijvoorbeeld gebiedsprogramma's.

Passende Beoordeling N2000

Het beleid van de Omgevingsvisie kan mogelijk leiden tot significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. In lijn met het planMER wordt de beoordeling gedaan op het abstractieniveau van de Omgevingsvisie: hoofdlijnen van beleid voor de langere termijn en de kansen daarvan op positieve effecten en risico's op negatieve effecten. De volgende aanpak wordt op basis van de huidige inzichten en voorliggend concept Ontwerp voorgesteld. Mogelijk dat nieuwe inzichten leiden tot een iets andere aanpak. Per Natura 2000-gebied:

- samenvatten staat van instandhouding in en direct om de provincie, geaggregeerd op niveau van groepen habitattypen/soorten (bijvoorbeeld voedselarme habitats, overwinterende steltlopers, etc.).
- Schetsen verwachte trend met betrekking tot doelbereik zonder beleid op gebiedsniveau en daarbij autonome knelpunten aangeven. Dit levert de referentiesituatie voor Natura 2000 gebieden.
- Nieuwe beleid van de Omgevingsvisie confronteren met de referentiesituatie, daarbij aangeven in hoeverre er nieuwe risico's en kansen ontstaan voor gunstige staat van instandhouding vanwege het beleid van de Omgevingsvisie.
- Conclusies maken van risico's op uitvoerbaarheid van het beleid en aangeven van randvoorwaarden voor het vervolg.

Waar mogelijk wordt de toets meer locatiespecifiek uitgevoerd. Bijvoorbeeld in relatie tot de genoemde drinkwaterwinning of de verstedelijkingsrichting. Ook wordt ruimtelijk aangegeven waar risico's worden verwacht met betrekking tot bijvoorbeeld de opwekking van duurzame energie (zon en wind) in relatie tot foerageergebieden van habitatsoorten.

TABEL 1: LEEFOMGEVINGSFOTO'S

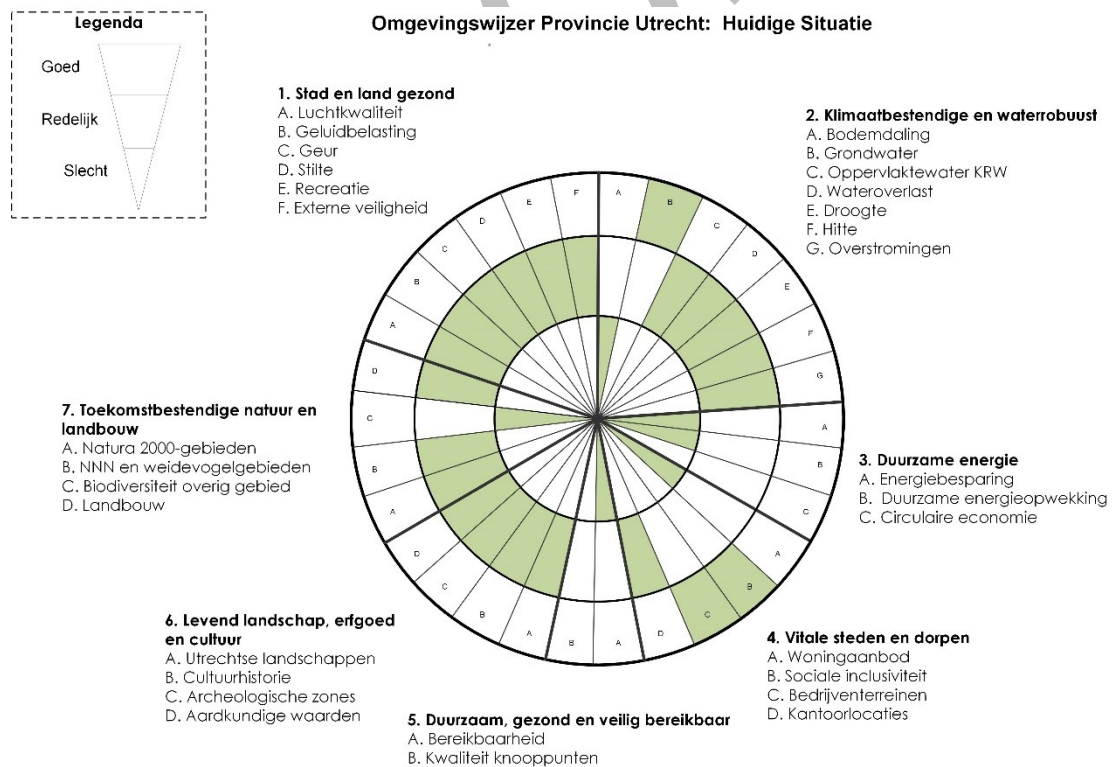
Globale beoordeling thema's concept Ontwerp Omgevingsvisie

Dit is een eerste analyse en zal nader uitgewerkt en toegelicht worden in het planMER.

1 SAMENVATTING

In onderstaande cirkels is de toestand per thema schematisch weergegeven voor de huidige situatie en autonome ontwikkeling (bij ongewijzigd beleid tot 2030). Op basis van criteria is beoordeeld of de score goed, redelijk of slecht is. De keuze voor criteria blijft een vorm van subjectiviteit hebben. Daarom is het van belang om niet al teveel waarde te hechten aan het oordeel slecht, redelijk of goed, maar vooral om de onderbouwing daarvan te kennen, en wat nieuw beleid betekent: wordt de toestand, beter, gelijk of slechter. In het planMER wordt dit verder uitgeschreven en onderbouwd; en wordt aangegeven wat het effect is van nieuw beleid. Als eerste aanzet wordt hieronder per thema de score beschreven en of nieuw beleid voor dat thema in het concept Ontwerp is opgenomen.

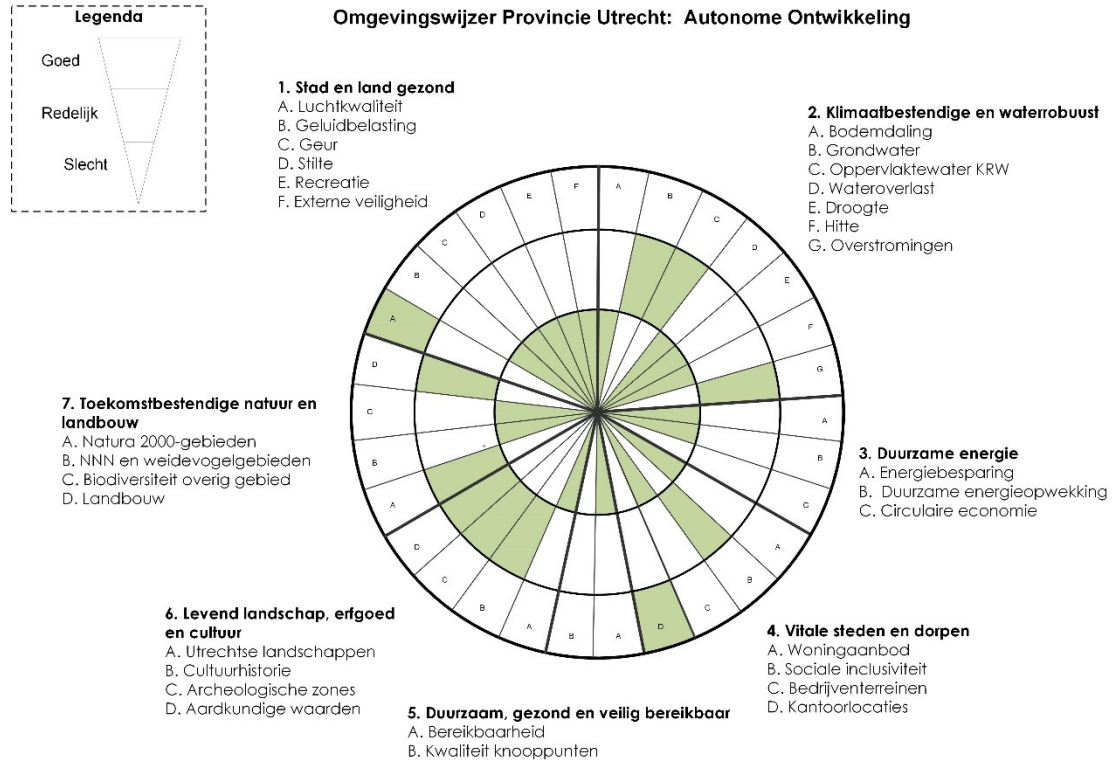
1.1 Huidige situatie

Figuur 1.1 Omgevingswijzer Provincie Utrecht: Huidige situatie

1.2 Autonome ontwikkeling

Figuur 1.2 Omgevingswijzer Provincie Utrecht: Autonome ontwikkeling

2 KORTE BESCHRIJVING PER THEMA

Hieronder is een korte beschrijving per thema opgenomen van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling (referentiesituaties). Zoals eerder vermeld zal in het planMER dit verder uitgewerkt en onderbouwd worden.

Ter informatie is in de laatste kolom aangegeven of nieuw beleid voor een thema in de concept Ontwerp Omgevingsvisie is opgenomen. Nieuw beleid kan namelijk leiden dat de (milieu)toestand verbeterd, gelijk blijft of verslechterd ten opzichte van de autonome situatie. In het planMER wordt dit verder uitgewerkt.

Legenda:

HS: huidige situatie

AO: autonome ontwikkeling (ongewijzigd beleid tot 2030)

Thema	Aspect	Beoordeling	Wat is nieuw beleid in concept Ontwerp?
Stad en land gezond	Luchtkwaliteit	Beoordeeld op concentraties fijnstof en stikstofdioxide. Voldaan aan EU-normen, maar nog niet overal aan WHO-richtlijnen voor M2,5 en PM10. Huidige situatie (HS) daarom beoordeeld als redelijk . Verwachting sterke verbetering door emissieloos wegverkeer en	Streven naar WHO normen voor luchtkwaliteit.

Thema	Aspect	Beoordeling	Wat is nieuw beleid in concept Ontwerp?
Klimaat- bestendig en waterrobuust		toename toepassing duurzame energie. Autonome ontwikkeling (AO) beoordeeld als goed .	
	Geluidsbelasting	Beoordeeld op geluidsbelasting voor woningen. Flinke belasting, maar belasting boven de 60 dB is nog relatief beperkt. HS daarom beoordeeld als redelijk . Toename drukte en transport en complexe uitvoering van maatregelen resulteren in een beoordeling slecht voor AO.	Streven naar WHO advieswaarden voor geluid nieuwbouw geluidgevoelige gebouwen. Streven bestaande geluidgevoelige gebouwen naar maximale belasting 60 dB in 2040.
	Geur	Beoordeeld op GES- ¹ . Beperkt aantal gebieden met zeer hoge geurbelasting. HS beoordeeld als redelijk . Toename bevolking en ontbreken geurbeleid leiden tot beoordeling slecht voor AO.	Onderzocht wordt of nader geurbeleid gewenst en nodig is.
	Stilte	Beoordeeld op omvang en behoud stiltegebieden. Beperkte afname resulteert in beoordeling redelijk voor HS. Vraag naar recreatie, toename populatie, verdichting van de provincie leiden tot beoordeling slecht voor AO.	Geen nieuw beleid voor stilte.
	Recreatie	Beoordeeld op gebruik en waardering van recreatieschappen. Positieve beoordeling leidt tot beoordeling redelijk voor HS. Toename vraag naar recreatie en druk op budgetten leidt tot verwachting afname recreatiegebieden. Beoordeling slecht voor AO.	In gelijke tred realiseren met verstedelijking; aanpassing en/ of uitbreiding recreatiezones/ dagrecreatieterreinen; verbinding leggen stad en land; een integrale aanpak voor recreatiewoningen/ vakantieparken; inzet op bestemmingsmanagement.
	Externe veiligheid	Beoordeeld op aantal overschrijdingen oriëntatiewaarde groepsrisico. Beperkt aantal overschrijdingen, beoordeeld als redelijk voor HS. Waarschijnlijk dat groepsrisico zal toenemen, AO daarom beoordeeld als slecht .	Nieuwe regels rondom BRZO-bedrijven (onder bevoegd gezag provincie), stationslocaties basisnet spoor en snelwegen om risico's met grote aantallen slachtoffers te beperken.
	Bodemdaling	Beoordeeld op snelheid bodemdaling. HS beoordeeld als slecht , vanwege groot gebied dat kampt met bodemdaling. Beoordeling slecht voor AO, vanwege verwachting dat klimaatverandering zal leiden tot versnelde bodemdaling.	Ambitie om 50% minder bodemdaling in 2030 te hebben; aandachtsgebieden worden opgenomen in programma's.
Grondwater (voor drinkwater)	Beoordeeld op omvang strategische drinkwatervoorraad. HS beoordeeld als goed : voldoende goede watervoorraden voor toekomst. Intensiever gebruik van boven- en ondergrond door o.a. verstedelijking en geothermie/WKO betekent afname van bruikbare voorraad en daarmee beoordeling redelijk voor AO.	Monitoring van ontwikkelingen in boven en ondergrond om voldoende watervoorraad te borgen. Inzet op drinkwaterbesparing.	

¹ GES staat voor gezondheidseffectscreening. GES is ontwikkeld om bij ruimtelijke planvorming in beeld te brengen wat de werkelijke gezondheidsrisico's zijn rondom enkele milieufactoren, in aanvulling op wettelijke milieunormen of afspraken, die lang niet altijd voldoende zijn om risico's en klachten te vermijden. Niet alleen de feitelijke kwaliteit in de omgeving wordt daarbij in aanmerking genomen, maar ook het aantal blootgestelde mensen.

Thema	Aspect	Beoordeling	Wat is nieuw beleid in concept Ontwerp?
	Oppervlaktewater (kwaliteit)	Beoordeeld op KRW-normen. Normen deels gehaald, beoordeling redelijk voor HS. Huidig beleid niet geheel toereikend om te voldoen aan wettelijke verplichting van het behalen van de KRW-normen (2027), daarom AO beoordeeld als redelijk .	Aanpak nieuwe stoffen oppervlaktewater. Nieuwe maatregelen om doelen te halen worden in een Regionaal Waterprogramma opgenomen.
	Wateroverlast	Beoordeeld op waterdiepte als gevolg van neerslag. Sprake van wateroverlast, beoordeling redelijk voor HS. Klimaatverandering verhoogt de frequentie van wateroverlast, AO beoordeeld als slecht .	Ambitie is klimaatbestendig te zijn in 2050 en wordt uitgewerkt in een programma.
	Droogte	Beoordeeld op gemiddelde potentieel maximaal neerslagtekort. (Gedeeltelijke) droogtestress resulteert in beoordeling redelijk voor HS. Verwachting toename watertekort, daarom beoordeling slecht voor AO.	Ambitie is klimaatbestendig te zijn in 2050 en wordt uitgewerkt in een programma.
	Hitte	Beoordeeld op aantal warme dagen/nachten per jaar, beoordeling redelijk voor HS. Sterke toename verwacht, daarom beoordeling slecht voor AO.	Ambitie is klimaatbestendig te zijn in 2050 en wordt uitgewerkt in een programma.
	Overstromingen	Beoordeeld op overstromingsrisico. Diversiteit in hoogte van overstromingskans, beoordeling redelijk voor HS. Klimaatverandering verhoogt overstromingskans, tegelijkertijd hogere veiligheidsnormen voor waterkeringen. Beoordeling redelijk voor AO.	Ambitie is klimaatbestendig te zijn in 2050 en wordt uitgewerkt in een programma
Duurzame energie	Energiebesparing	Beoordeeld op behalen doelstellingen energiebesparing. Afgelopen jaren tonen slechts geringe energiebesparing, HS beoordeeld als slecht . Geen flinke groei van energiebesparing verwacht, AO beoordeeld als slecht .	Aangescherpte ambities en ruimer beleid duurzame energie om afspraken klimaatakkoord te kunnen halen.
	Duurzame energieopwekking	Beoordeeld op basis van het aandeel dat duurzame energieopwekking heeft in de totale energieopwekking. Bijdrage duurzame energieopwekking erg laag, HS beoordeeld als slecht . Grote opgave, bestaand beleid weinig concreet en veel ruimtelijke knelpunten resulteren in een beoordeling slecht voor AO.	Nieuwe voorwaarden voor initiatieven moeten meer ruimte geven aan zon en windenergie.
	Circulaire economie	PM	Ambities bij ruimte voor werken en winkelen, landbouw en hoofdprincipe milieu en gezondheid
Vitale steden en dorpen	Woningaanbod	Beoordeeld op woningtekort. Er is woningtekort, HS beoordeeld als slecht . Woningbehoefte neemt sterk toe, AO beoordeeld als slecht .	Accommoderen van de toekomstige woningbehoefte op een duurzame wijze; in specifieke gevallen ruimte bieden voor uitbreiding kleine kernen; nieuwe systematiek woningbouwlocaties.
	Sociale inclusiviteit	Beoordeeld op basis van de bereikbaarheid van sociale voorzieningen. In de HS wordt sociale inclusiviteit beoordeeld als goed . Oplopend woningtekort leidt tot segregatie in steden en leegloop kleine kernen, AO beoordeeld als redelijk .	Sturen op 50% betaalbaar bouwen

Thema	Aspect	Beoordeling	Wat is nieuw beleid in concept Ontwerp?
	Bedrijventerreinen	Beoordeeld op de verhouding tussen vraag en aanbod. Goede verhouding resulteert in een beoordeling goed voor HS. De beschikbare voorraad bedrijventerreinen slinkt hard, zonder nieuw beleid is uitbreiding niet mogelijk, AO is daarom beoordeeld als slecht .	Terughoudend met mogelijk maken van nieuwe bedrijventerreinen; meer inzet op herstructurering, verduurzaming en efficiënt ruimtegebruik bestaande bedrijventerreinen. Met name extra ruimte t.b.v. lokaal/regionaal gevestigd bedrijfsleven.
	Kantoorlocaties	Beoordeeld op de verhouding tussen vraag en aanbod. Vanwege overaanbod wordt HS beoordeeld als redelijk . Actief beleid resulteert in beoordeling goed voor AO.	Geen nieuw beleid (overaanbod wordt o.a. met huidig flankerend beleid (transformatie) weggehaald)
Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar	Bereikbaarheid	Beoordeeld op basis van aantal knelpunten. Verschil in aantal knelpunten voor weg, water en spoor, HS gemiddeld beoordeeld als slecht . Een verwachting van veel knelpunten voor de auto en het OV, resulteert eveneens in een beoordeling als slecht voor AO.	Gebiedsgerichte vervoersnetwerken-bereikbaarheidskwaliteit worden centraal gezet. Accent op openbaar vervoer en fiets, auto blijft belangrijk.
	Kwaliteit knooppunten	PM	
Levend landschap, erfgoed en cultuur	Utrechtse landschappen	Beoordeeld op de status van het gebied. Status landschappen divers, HS gemiddeld beoordeeld als redelijk . Diverse ruimteclaims zetten landschappen onder druk, huidige beleid niet toereikend, daarom AO beoordeeld als slecht .	Verder ontwikkelen kernkwaliteiten landschap.
	Cultuurhistorie	Beoordeeld op de status van het gebied. Status divers, HS gemiddeld beoordeeld als redelijk . Druk op cultuurhistorie neemt toe, maar o.a. waterlinies versterkt en erfgoed beter in kaart gebracht, beoordeling AO als redelijk .	Historische wegen worden opgenomen in Cultuurhistorische hoofdstructuur; hoofddoelen cultuur- en erfgoedbeleid die hele provincie betreffen worden toegevoegd en uitgewerkt in een programma binnen het kader Omgevingsvisie; begrenzing UNESCO werelderfgoed toevoegen aan cultuurhistorische hoofdstructuur met verbod op aantasting.
	Archeologie	Beoordeeld op de status van het gebied. Weinig dreiging tot aantasting, HS beoordeeld als redelijk . Verstedelijking, groeiende mobiliteit en de energietransitie zetten archeologische waarden onder druk. Maar vanwege de aandacht in ruimtelijk beleid, beoordeeld als redelijk .	Geen nieuw beleid voor archeologie.
	Aardkundige waarden	Beoordeeld op status aardkundige waarden. Toenemende drukte, maar bevinden zich in gebieden met relatief weinig dynamiek, beoordeling redelijk voor	Geen nieuw beleid voor aardkundige waarden.

Thema	Aspect	Beoordeling	Wat is nieuw beleid in concept Ontwerp?
Toekomstbestendige natuur en landbouw	Natura 2000-gebieden	HS. Minimaal verlies verwacht, vanwege bescherming in ruimtelijke verordening, beoordeling redelijk voor AO. Beoordeeld op basis van activiteiten, gebaseerd op beheerplannen van de gebieden. Enkele vormen van gebruik zijn vergunning plichtig, maar geen van de activiteiten is onwenselijk. Agrarisch gebruik staat mede door de PAS ter discussie, daarom beoordeling HS redelijk . Uitgebreide maatregelen opgenomen, maar klimaatverandering zal leiden tot negatieve impact. AO beoordeeld als redelijk .	Geen nieuw beleid voor N2000 gebieden.
	NNN en weidevogelgebieden	Beoordeeld aan de hand van instandhouding van soorten en habitattypen. Betere verbinding van natuur resulteert in beoordeling redelijk van HS. Verwachte negatieve impact van klimaatverandering, landbouw, stikstof en onduidelijkheid over toereikendheid beleid resulteert in beoordeling slecht voor AO.	Streefdatum realisatie Groene Contour 2040
	Biodiversiteit overige gebieden	Beoordeeld op de omvang biodiversiteit. Grote achteruitgang waargenomen, beoordeling slecht van de HS. Verwachting huidige beleid niet toereikend om biodiversiteit toe te laten nemen, beoordeling voor AO daarom eveneens slecht .	Regels opstellen om verspreiding Aziatische duizendknopen te voorkomen.
	Landbouw	Beoordeeld op mate van grondgebondenheid. Totale landbouwsector is voor een groot deel grondgebonden, HS beoordeeld als redelijk . Verwachte stijging grondgebonden landbouw door beleid in combinatie met toenemende druk door ruimteclaims en dreiging bodemdaling. Beoordeling AO redelijk .	Ambitie landbouw circulair in 2050; landbouwgebied en landbouwkerngebied samenvoegen tot landbouwgebied.

TABEL 2: Overzicht gewijzigd beleid

(o.b.v. concept Ontwerp Omgevingsvisie)

Het onderstaand overzicht bevat het **gewijzigde beleid** in de concept Ontwerp Omgevingsvisie **ten opzichte van het beleid dat eerder in de vier wettelijk verplichte strategische plannen van de provincie** was opgenomen.

De huidige strategische plannen zijn:

- Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (herijking 2016), inclusief actualisaties (PRS);
- Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021 (BWM-plan);
- Mobiliteitsplan 2015-2028;
- Natuurvisie 2017.

De concept Ontwerp Omgevingsvisie is daarnaast ook gebaseerd op diverse beleidsvisies en -plannen en samenwerkingsverbanden die eveneens een wijziging van de huidige strategische plannen betreffen. Het gaat om:

- eerder vastgestelde bouwstenen zoals de Landbouwvisie of de Ruimtelijke Economische Strategie;
- plannen waarin de provincie deelneemt zoals het programma U Ned;
- plannen van derden zoals de NOVI en regionale visies;
- Koersdocument 'Koersen met Kwaliteit', als tussenstap op weg naar de Omgevingsvisie.

In het overzicht is aangegeven welke beleidswijzigingen in het concept Ontwerp zijn opgenomen en **of Provinciale Staten eerder een beleidswijziging ten opzichte van de strategische plannen hebben vastgesteld**. Het overzicht heeft betrekking op de meer **substantiële beleidswijzigingen**. Kleine wijzigingen op basis van bijvoorbeeld gewijzigde wetgeving zijn niet meegenomen in het overzicht.

Thema	Beleidsaanpassing (t.o.v. huidig beleid in de strategische plannen)	Eerder door Provinciale Staten vastgesteld (met eventuele toelichting)
Uitgangspunten van ons Omgevingsbeleid (3.2)		
Kwaliteiten	We kiezen gebiedsgericht voor integrale, toekomstbestendige oplossingen waarmee we de Utrechtse kwaliteiten per saldo behouden of versterken, zo nodig met compenserende maatregelen.	In Koersdocument is dit uitgangspunt opgenomen. In het concept Ontwerp is hier verder inhoud aan gegeven.
Concentratie en combinatie	We concentreren en combineren nieuwe ontwikkelingen, om zorgvuldig om te gaan met schaarse ruimte en kwaliteiten, en om ontwerp en innovatie te stimuleren.	In Koersdocument is dit uitgangspunt opgenomen. In het concept Ontwerp is hier verder inhoud aan gegeven.
Stad en land gezond (4.1)		
Milieu en gezondheid (4.1.1)	Zes hoofdprincipes voor een gezonde en veilige leefomgeving	Deze principes zaten nog niet zo expliciet in eerdere plannen en geven aan hoe bij verdere ontwikkelingen een gezonde en veilige leefomgeving te realiseren is.
	Streven naar WHO-advieswaarden voor lucht	Op 5 februari 2018 hebben Provinciale Staten de Samenwerkingsagenda Gezonde Lucht aangenomen, met een amendement met het streven om uiterlijk in 2030 in de hele provincie Utrecht te voldoen aan de streefwaarden van de WHO. Dit streven is ook vastgelegd in het Koersdocument.
	Streven naar WHO-advieswaarden voor geluid	In Koersdocument is dit opgenomen en is nader uitgewerkt in concept Ontwerp.
	Voornemen voor mogelijk nieuw beleid voor geur	Bij het Koersdocument in december 2018 hebben PS het amendement "hoe krijgen we vat op geur" vastgesteld met het verzoek om te onderzoeken of geurbeleid wenselijk is. Onder de Omgevingswet

		wijzigt het kader voor geur. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk. In het concept Ontwerp is hier uitwerking aan gegeven.
	Externe veiligheid: rondom BRZO-bedrijven onder bevoegd gezag van de provincie en rond stationslocaties van het basisnet spoor en rond snelwegen zijn nieuwe regels opgenomen om risico's met grote aantallen slachtoffers te beperken.	In Koersdocument opgenomen. Reden is de komst van de Omgevingswet en daarmee benodigde aanpassingen. Bovendien neemt het groepsrisico toe zonder aanvullend beleid.
Recreatie en toerisme (4.1.2)	Ruimte voor bewegen, ontspannen en ontmoeten in gelijke tred realiseren met wonen en werken.	In Koersdocument is dit principe opgenomen omdat PS een integrale ontwikkeling belangrijk vinden.
	Aanpassing en/of uitbreiding recreatiezones/dagrecreatieterreinen	Aankondiging in concept Ontwerp van mogelijke uitbreiding en aanpassing van recreatiezones en dagrecreatieterreinen op basis van onderzoek. Reden is het tekort aan recreatievoorzieningen wat er op dit moment in de provincie is i.r.t. de behoefte van de inwoners.
	(stad-land)verbindingen	Aankondiging in concept Ontwerp dat in het routenetwerk naast routes ook wordt gekeken naar het uitbreiden van recreatieve verbindingen op basis van uitkomsten van onderzoek.
	Recreatiewoningen/vakantieparken: integrale aanpak	Aankondiging in concept Ontwerp van inzet op integrale aanpak met partners vanwege behoefte aan voldoende vitale vakantieparken / recreatiewoningen voor verblijfsrecreatie.
	Bestemmingsmanagement (spreiding van toeristen)	Vastgelegd in het Koersdocument. In een memo van begin 2019 zijn Provinciale Staten hierover geïnformeerd.
Klimaatbestendig en waterrobuust (4.2)		
Duurzaam en robuust watersysteem (4.2.1)	Nieuw kader voor aanpak historische grondwaterverontreiniging	Aangekondigd in Koersdocument. De reden is het vervallen van de Wet Bodembescherming bij het van kracht worden van de Omgevingswet.
	Nieuwe waterwinlocatie bij Schalkwijk en uitbreiding waterwinning Eempolder, en inzetten op drinkwaterbesparing	Onderdeel van Drinkwaterstrategie 2040 die door PS is vastgesteld (d.d. 18 februari 2019).
	Aanpak nieuwe stoffen in het oppervlaktewater en grondwater	Vastgesteld in Statenvoorstel juli 2018, naar aanleiding van uitwerking moties 27 en 56a "waterkwaliteit" uit 2017.
	3d-benadering ondergrond in relatie tot maatschappelijke opgaven	Uitwerking van motie 3d die bij het Koersdocument (december 2018) is vastgesteld. In visie ambitie benoemd. Uitwerking volgt in regionaal waterprogramma.
Klimaatbestendige en waterveilige leefomgeving (4.2.2)	Dijk als icoon van het rivierenlandschap en versterken van de ruimtelijk kwaliteit.	Het Ambitiedocument "Sterke Lekdijk & Grebbedijk, veilige dijken in een mooie omgeving." is vastgesteld door PS op 24 september 2018.
	Algemene lijnen voor gebiedsgerichte uitwerking van klimaatbestendige en waterveilige leefomgeving. (Klimaatverandering kan effecten op de fysieke leefomgeving hebben als gevolg van overstromingen, wateroverlast, droogte en hitte).	Voor een deel (m.n. overstromingen) was er al beleid in het BWM-plan, PRS en mobiliteitsplan. Dit zal met een actualisatie vooral overgenomen worden in het regionaal waterprogramma. In de visie is, in vervolg op de hoofdlijn uit de PRS, de algemene samenhangende lijn aangegeven om te komen tot een klimaatbestendige en waterveilige leefomgeving.
Perspectief voor bodemdalinggebieden	Ambitie tegengaan bodemdaling	In visie bodemdaling (d.d. 10 december 2018) was een ambitie vastgelegd van

(4.2.3)		gemiddeld 25% tot 30% in 2030. In concept Ontwerp visie is dit (o.b.v. Coalitieakkoord) aangescherpt tot gemiddeld 50% in 2030.
	Aandachtsgebieden voor bodemdaling in stedelijk en landelijk gebied worden opgenomen in de Omgevingsvisie. Het programma bodemdaling gaat resulteren in het bepalen van drie typen gebieden waarin de gebiedsontwikkeling wordt uitgerold.	In visie Bodemdaling (d.d. 10 december 2018) is de aanwijzing van aandachtsgebieden voor stedelijk en landelijk gebied al benoemd, doch minder expliciet.
Duurzame energie (4.3)		
	Aangescherpte ambities en ruimer beleid duurzame energie om afspraken klimaatakkoord te kunnen halen.	In Koersdocument is dit aangekondigd. Via concept Ontwerp Omgevingsvisie geven we meer ruimte aan duurzame energie en regionale en lokale afweging waar duurzame energiebronnen kunnen komen.
Vitale steden en dorpen (4.4)		
Ruimte voor wonen en leven (4.4.1)	Accommoderen van de toekomstige woningbehoefte, op een duurzame wijze: basisprincipes verstedelijking.	In Koersdocument opgenomen.
	In specifieke gevallen ruimte bieden voor uitbreiding kleine kernen t.b.v. lokale vitaliteit.	In Koersdocument opgenomen (en in Coalitieakkoord bevestigd).
	Nieuwe systematiek woningbouwlocaties (o.a. regionale programmering).	Onderzoek naar aanpassing aangekondigd in Koersdocument. PS besluiten hierover naar verwachting in januari 2020 (Afwegingskader, motie 34a).
Ruimte voor werken en winkelen (4.4.2)	Inzetten op interactiemilieus (waar mogelijk functiemenging) .	Ruimtelijk-economische Strategie en Koersdocument
	Nog meer inzetten op herstructurering, verduurzaming en efficiënt ruimtegebruik bestaande bedrijventerreinen.	Ruimtelijk-economische Strategie
	Terughoudend met mogelijk maken van nieuw bedrijventerrein, met name voor lokale/regionale bedrijven.	In de Ruimtelijk-economische Strategie is aangegeven dat er selectief ruimte is voor nieuwe bedrijven.
Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar (4.5)		
Een goed bereikbare provincie (4.5.1)	Centraal stellen van gebiedsgerichte vervoersnetwerkenbereikbaarheidskwaliteit i.p.v. de prestaties van de verschillende vervoersnetwerken	In Koersdocument en in lijn met Coalitieakkoord 2019-2023, en U Ned programma en MIRT afspraken (najaar 2019).
Ontwikkeling bij knooppunten (4.5.2)	Wonen-werken-bereikbaarheid in samenhang bezien; woon-en werklocaties zoveel als mogelijk rond knooppunten situeren.	In Koersdocument opgenomen en in lijn met Coalitieakkoord.
Optimalisatie netwerken wegen, OV en fiets (4.5.3)	Accent op Openbaar Vervoer en fiets, maar auto blijft ook belangrijk	In Koersdocument en in lijn met Coalitieakkoord.
Levend landschap, erfgoed en cultuur (4.6)		
Aantrekkelijke landschappen (4.6.1)	Door ontwikkelen van kernkwaliteiten van het landschap	In het Koersdocument is deze koers opgenomen en verder uitgewerkt in het concept Ontwerp. De nadruk ligt meer op het door ontwikkelen van de kernkwaliteiten van het landschap in plaats van behouden van landschap.
Cultuur en erfgoed (4.6.2)	Historische wegen opnemen in Cultuurhistorische hoofdstructuur	In Koersdocument opgenomen.
	Toevoegen hoofddoelen cultuur- en erfgoedbeleid die de hele provincie betreffen en uitwerken in een programma in het kader van de Omgevingsvisie.	In Koersdocument opgenomen, stond al in de cultuur- en erfgoednota.
	Begrenzings (genomineerd) UNESCO	In Koersdocument opgenomen en is

	werelderfgoed Stelling van Amsterdam, Nieuwe Hollandse Waterlinie en Neder-Germaanse Limes toevoegen aan Cultuurhistorische hoofdstructuur met verbod op aantasting Outstanding Universal Value (instructie Bkl)	uitvoering Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Hierin staan instructieregels van het Rijk aan de provincie.
Toekomstbestendige natuur en landbouw (4.7)		
Robuuste natuur met hoge biodiversiteit (4.7.1)	Streefdatum realisatie Groene Contour in 2040	In Koersdocument is de streefdatum vastgesteld.
	Regels om verspreiding van de invasieve exoot Aziatische duizendknopen te voorkomen	Gevolg van uitwerking exotenbeleid.
	Compensatieregels aanvullen/verbeteren	Uitvoering van Bkl. Hierin staan instructieregels van het Rijk aan de provincie. Compensatieverplichtingen voor het NNN moeten beter verankerd worden.
	Verkennen verbreding beleid voor houtopstanden	Opdracht van PS bij behandeling Natuurvisie om deze verkenning uit te voeren.
Duurzame Landbouw (4.7.2)	Ambities landbouw (in 2050 circulair)	In Landbouwvisie en Samenwerkingsagenda Landbouw vastgesteld, overgenomen in concept Ontwerp Omgevingsvisie
	Landbouwgebied en landbouwkerngebied samenvoegen tot "Landbouwgebied"	Niet eerder door PS vastgesteld. Voorgesteld in concept Ontwerp en samenvoeging past bij Landbouwvisie.

TABEL 3:
Mogelijke synergie en
strijdigheden beleid

Het betreft een eerste indicatieve beoordeling die in het planMER nog nader wordt uitgewerkt en onderbouwd. De beoordelingen kunnen mogelijk nog wijzigen bij deze nadere uitwerking. Deze tabel is vooral bedoeld om meer inzicht te geven in de te volgen systematiek in het planMER.

Legenda

- 0 = Neutraal
- + = Synergie
- = Mogelijk tegenstrijdig

		Ambities omgevingsvisie Utrecht													
		Gezonde en veilige leefomgeving: Hoge milieukwaliteit op de thema's lucht, geluid, geur, stiltegebieden en (externe) veiligheid	Recreatie en toerisme: Gelijkmatige ontwikkeling van groen en verstedelijking, bestaande terreinen en zones optimaal benutten, aansluiting aanbod aan behoeften en stimulering van bewegen, ontmoeting en ontspanning	Duurzaam en robuust watersysteem: Verbeteren en behouden robuust bodem- en watersysteem, voldoen aan KRW-doelen, zichtbaar maken van de ondergrond en verbinding leggen met bovengrondse opgaven.	Klimaatbestendig en waterveilig: In 2050 is de provincie klimaatbestendig en waterveilig ingericht	Bodemdaling: In 2030 bodemdaling in ladelijk veenweidegebied met gemiddeld 50% geremd	Duurzame en circulaire economie: Provincie is energieneutraal, energie afkomstig uit duurzame bronnen op eigen grondgebied. Samen met partners bijdrage geleverd aan de RES en voldaan aan de afspraken in nationaal klimaatakkoord.	Vitale steden en dorpen: Provincie met duurzaam, gezond en divers woon- leefklimaat. Wonen, werken en bereikbaarheid worden in onderlinge samenhang en in samenhang met andere aspecten behandeld. Behouden en versterken van inclusiviteit. Passende woonruimte voor iedereen die in de provincie Utrecht wil wonen en levendige stads-, dorps- en wijkcentra met een passend aanbod.	Economisch vestigingsklimaat: Behouden goede economische klimaat en passend aanbod van werkgelegenheid.	Goed bereikbaar: Optimalisatie netwerken, wegen, OV en fiets: schaa sprong in het OV en de fiets, realiseren regionale OV ring, 7 snelfietsroutes. Verantwoord accommoderen van mobiliteitsgroei: duurzaam mobiliteitsysteem, zero emissie vervoer, beperking routing gevaarlijke stoffen	Goed bereikbaar: Nieuwe grootschalige verstedelijking in de nabijheid van knooppunten	Aantrekkelijke landschappen en cultuurhistorische infrastructuur: Ontwikkeling voortbouwen op kernkwaliteiten, het hebben van voldoende cultuurhistorische infra en borging in omgevingsplannen, beleefbaar maken van Unesco en aardkundige monumenten.	Duurzame landbouw: landbouwsector met economisch rendabele bedrijven die circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en diervriendelijk zijn. Agrarische sector is zelfvoorzienend in energie.	Kwaliteit en vitaliteit landelijk gebied: realiseren hoogwaardig landelijk gebied met bijhorende functies. Onderscheid land en stad waar mogelijk versterken.	Robuuste natuur met hoge biodiversiteit: Klimaatbestendig natuurnetwerk met hoge belevingswaarde en grote maatschappelijke betrokkenheid, 3000 ha natuur in de groene contour en toegevoegd aan de NNN.
Stad en land gezond	Gezonde en veilige leefomgeving: Hoge milieukwaliteit op de thema's lucht, geluid, geur, stiltegebieden en (externe) veiligheid		+	0	0	0	-	+	0	+	-	+	+	+	0
	Recreatie en toerisme: Gelijkmatige ontwikkeling van groen en verstedelijking, bestaande terreinen en zones optimaal benutten, aansluiting aanbod aan behoeften en stimulering van bewegen, ontmoeting en ontspanning	+		0	0	0	-	+	0	+	0	+	+	+	-
Klimaatbestendig en waterrobuuste leefomgeving	Duurzaam en robuust watersysteem: Verbeteren en behouden robuust bodem- en watersysteem, voldoen aan KRW-doelen, zichtbaar maken van de ondergrond en verbinding leggen met bovengrondse opgaven	0	0		+	+	0		0	0	-	+	+	0	+
	Klimaatbestendig en waterveilig ingericht	0	0	+	+	+	0	+	0	0	0	0	+	0	+
	Bodemdaling: In 2030 bodemdaling in ladelijk veenweidegebied met gemiddeld 50% geremd	0	0	+	+	+	0	+	0	0	-	0	+	0	+
Duurzame energie	Duurzame en circulaire economie: Provincie is energieneutraal, energie afkomstig uit duurzame bronnen op eigen grondgebied. Samen met partners bijdrage geleverd aan de RES en voldaan aan de afspraken in nationaal klimaatakkoord.	-	-	0	0	0	0	0	0	-	-	+	+	0	-
Hoofthema's Vitale steden en dorpen	Vitale steden en dorpen: Provincie met duurzaam, gezond en divers woon- leefklimaat. Wonen, werken en bereikbaarheid worden in onderlinge samenhang en in samenhang met andere aspecten behandeld. Behouden en versterken van inclusiviteit. Passende woonruimte voor iedereen die in de provincie Utrecht wil wonen en levendige stads-, dorps- en wijkcentra met een passend aanbod.	+	+	0	+	0	0	+	+	+	+	0	0	0	0
	Economisch vestigingsklimaat: Behouden goede economische klimaat en passend aanbod van werkgelegenheid.	0	0	0	0	0	0	+	0	+	0	+	+	0	0
Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar	Goed bereikbaar: Optimalisatie netwerken, wegen, OV en fiets: schaa sprong in het OV en de fiets, realiseren regionale OV ring, 7 snelfietsroutes. Verantwoord accommoderen van mobiliteitsgroei: duurzaam mobiliteitsysteem, zero emissie vervoer, beperking routing gevaarlijke stoffen	+	+	0	0	0	0	+	+	+	+	-	0	0	-
Levend landschap, erfgoed en cultuur	Goed bereikbaar: Nieuwe grootschalige verstedelijking in de nabijheid van knooppunten	-	0	-	0	-	-	+	+	+	-	-	-	0	-
	Aantrekkelijke landschappen en cultuurhistorische infrastructuur: Ontwikkeling voortbouwen op kernkwaliteiten, het hebben van voldoende cultuurhistorische infra en borging in omgevingsplannen, beleefbaar maken van Unesco en aardkundige monumenten.	+	+	+	0	0	-	0	0	-	-		0	-	+
Toekomst bestendige natuur en landbouw	Duurzame landbouw: landbouwsector met economisch rendabele bedrijven die circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en diervriendelijk zijn. Agrarische sector is zelfvoorzienend in energie.	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0		0	+	+
	Kwaliteit en vitaliteit landelijk gebied: realiseren hoogwaardig landelijk gebied met bijhorende functies. Onderscheid land en stad waar mogelijk versterken.	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0	-	+		-
	Robuuste natuur met hoge biodiversiteit: Klimaatbestendig natuurnetwerk met hoge belevingswaarde en grote maatschappelijke betrokkenheid, 3000 ha natuur in de groene contour en toegevoegd aan de NNN.	0	-	+	+	+	-	0	0	-	-	+	+	-	

Tabel 4: Concept beoordelingskader

Thema	Hoofddoel	Subdoel (ambitie)	Milieu/ leefomgevingsaspect in het planMER
Stad en land gezond	Gezonde en veilige leefomgeving	Permanente verbetering van de luchtkwaliteit (in 2030 minimaal voldoen aan de WHO norm)	Luchtkwaliteit (PM10, PM 2,5 en NO2)
		Vanaf 2030 nieuwbouw geluidgevoelige bestemmingen alleen op locaties die voldoen aan de WHO-advieswaarden voor geluid . De geluidbelasting van bestaande woningen terugbrengen naar maximaal 60 dB.	Geluid (gecumuleerd geluid van spoor, weg, vliegverkeer, industrie, en duurzame energie opwekking)
		Beperken geurhinder door het komen tot een uniforme aanpak tussen gemeenten.	Geur (van landbouw en industrie)
		In bestaande stiltegebieden de rust handhaven die aanwezig is.	Stilte (geluid van gecumuleerde bronnen)
		Bij inrichtingen en transport streven naar het voorkomen van normoverschrijdingen voor externe veiligheid en waar mogelijk naar verlaging van bestaande externe veiligheidsrisico's.	Externe veiligheid (risico op slachtoffers bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen)
		Ontwikkelen en behouden van voldoende recreatief aanbod, die ook kwalitatief aansluit bij de vraag van zowel inwoners als bezoekers en goed vindbaar, toegankelijk en bereikbaar is.	Recreatie (mogelijkheden tot recreatie/ beweging in directe leefomgeving)
Klimaatbestendig en waterrobuuste leefomgeving	Duurzaam en robuust watersysteem	Verbeteren en behouden van een robuust bodem- en watersysteem wat om kan gaan met grote neerslag hoeveelheden en droogte. Hierbinnen wordt voldaan aan de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW-doelen), is voldoende schoondrinkwater beschikbaar, wordt de ondergrond duurzaam gebruikt en worden mogelijkheden geboden om de energie die het bodem- en watersysteem levert veilig en verantwoord te benutten.	Grondwaterkwaliteit en kwantiteit Oppervlakte waterkwaliteit en kwantiteit
	Klimaatbestendige en waterveilige leefomgeving	De provincie is in 2050 klimaatbestendig en waterveilig ingericht.	Wateroverlast
			Droogte (watertekort)
			Hitte
Perspectief voor bodemdalingsgebieden	De bodemdaling is in 2030 het landelijk veenweidegebied is met gemiddeld 50% geremd.	Overstromingen bodemdaling	
Duurzame energie	Energie neutrale leefomgeving	De provincie is energieneutraal in 2050, waarbij de duurzame energiebronnen met oog voor de Utrechtse kwaliteiten zijn gerealiseerd en energieopwekking zoveel mogelijk bijdraagt aan andere doelen. De energievoorziening is afkomstig is uit duurzame bronnen op eigen grondgebied.	Energiebesparing Duurzame energieproductie
		Een duurzame en circulaire economie in 2050	Circulaire economie
Vitale steden en dorpen	Aantrekkelijke en vitale steden en dorpen behouden: ruimte voor wonen en leven en ruimte voor werken en winkelen	In 2040: een sterke provincie met een duurzaam, gezond en divers woon- en leefklimaat , behoud en versterking van de inclusiviteit van de Utrechtse samenleving, iedereen die in de provincie Utrecht wil wonen kan beschikken over passende woonruimte, behoud huidige kwaliteit van de woonomgeving en realiseren van energieneutrale woningen of woonwijken. En daarnaast levendige stads-, dorps- en wijkcentra, met een bij de behoefte passend aanbod van winkels en andere voorzieningen.	Woningaanbod (segment/ diversiteit woonmilieus) Inclusieve samenleving/ sociale relevantie
			Aanbod bedrijfslocaties

		In 2040: behoud van het goede economische vestigingsklimaat : een goed functionerende regionale economie met goed functionerende bedrijven en aanbod van werkgelegenheid die past bij de Utrechtse beroepsbevolking.	Aanbod kantoorlocaties
Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar	Goed bereikbare provincie in een gezonde en verkeersveilige omgeving	In 2040: de provincie Utrecht is goed bereikbaar per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving. Alle belangrijke nieuwe en bestaande woon- en werklocaties en sociaal-recreatieve voorzieningen binnen de provincie Utrecht zijn op een goede, gezonde en veilige manier bereikbaar.	Bereikbaarheid (impact op NMCA knelpunten en bereikbaarheid van arbeidsplaatsen en woningen per modaliteit)
		nieuwe grootschalige verstedelijking in de nabijheid van knooppunten	Kwaliteit knooppunten
Levend landschap, erfgoed en cultuur	Aantrekkelijke landschappen en cultuurhistorische infrastructuur	In 2050: Bij ontwikkelingen is voortgebouwd op de kernkwaliteiten van de karakteristieke landschappen . Alle gemeenten hebben initiatieven ontplooid die ten goede komen aan de kernrandzone.	Utrechtse landschappen (kernkwaliteiten)
		In 2050: De waarden van de cultuurhistorische hoofdstructuur en Unesco erfgoed zijn beschermd en benut als uitgangspunt en inspiratiebron bij ontwikkelingen. Monumenten verkeren in goede staat en archeologische vondsten worden professioneel beheerd. In 2030: De waarden van de cultuurhistorische hoofdstructuur en Unesco zijn geborgd in alle gemeentelijke omgevingsplannen en hebben aantoonbaar bijgedragen aan de transitie van de leefomgeving. Het aantal rijksmonumenten in een slechte of matige staat van onderhoud is gedaald tot maximaal 10% van het totaal.	Cultuurhistorie Archeologie
		Bestaande en nieuwe aardkundige monumenten vertellen het verhaal van het aardkundig erfgoed en dragen bij aan de recreatieve beleving van het landschap.	Aardkundige waarden
Toekomst bestendige natuur en landbouw	Toekomst bestendige natuur en landbouw	In 2050: een landbouwsector met economisch rendabele bedrijven die circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en diervriendelijk zijn, en dicht bij de inwoners staan. In 2030: De nutriëntenkringlopen zijn op het laagst mogelijke niveau gesloten. De agrarische sector is zelfvoorzienend in energie en opereert daarnaast als groene energieproducent voor derden. De provincie Utrecht is een voorbeeld voor andere gebieden in de verbinding stad-land, met een agrarisch cultuurlandschap dat toegankelijk en aantrekkelijk is om in te recreëren.	Landbouw
		In 2050: De provincie Utrecht heeft een robuust klimaatbestendig natuurnetwerk van hoge kwaliteit. Binnen en buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN), in zowel het landelijk als het stedelijk gebied, is er een gunstige staat van instandhouding van de beschermde en bedreigde flora en fauna, en ook de algehele biodiversiteit is toegenomen. De natuur heeft een hoge belevingswaarde en er is een grote maatschappelijke betrokkenheid bij natuur. In totaal is 3000 ha natuur in de Groene Contour gerealiseerd en toegevoegd aan het NNN en zijn er voldoende houtopstanden. In 2028: Alle nieuwe natuur die nog nodig is voor het Natuurnetwerk Nederland is aangekocht en met hoogwaardige natuur ingericht.	Natura 2000-gebieden NNN en weidevogelgebieden Biodiversiteit landelijk gebied